

настановах і цінностях, втілення психологічних знань і власної психологічної компетенції в повсякденне життя і педагогічну практику.

На підставі результатів дослідження О. В. Полуніної окреслені базові складові структури психологічної компетентності педагога вищої школи, які визначаються наступними показниками: вміння осмислювати та вирішувати педагогічні ситуації, активність викладача в інноваційній діяльності, емпатійність, рефлексивність, переважання мотивації досягнення, схильність до професійно-психологічного саморозвитку. Оскільки трансформації відбуваються всюди і у взаємодії між людьми, в системах діяльності загалом, і в доступі до інформації, і в суспільстві цілому, то й актуальними стають саме складові психологічної компетенції, які дають можливість педагогові бачити затребуваність/незатребуваність у своїй сфері діяльності.

На нашу думку, важливою складовою психологічної компетентності викладача є комунікативні вміння і навички, що спрямовані на організацію педагогічної взаємодії. Насамперед, це комунікативна культура мови, вміння встановлювати психологічний контакт зі студентами, коригувати й управляти процесом спілкування, налагоджувати зворотній зв'язок, попереджати конфліктні ситуації. Також, професійно важливими комунікативними якостями викладача є емпатія і толерантність, що виявляється у терплячому ставленні до будь-якого студента, відсутності стереотипів сприйняття. Проте, багато досліджень вказують на недостатню сформованість комунікативної компетентності майбутніх педагогів, що виявляється в наявності комунікативних бар'єрів, неготовності до компетентного спілкування, низькому рівні емпатії.

Висновки: Психологічна компетентність викладача потребує суттєвого збагачення і коригування в двох напрямках: по-перше, підвищення рівня психологічних знань із загальної, вікової, соціальної та педагогічної психології; по-друге, формування професійно важливих особистісних якостей, насамперед, рефлексії, емпатії, соціально-перцептивних здібностей і комунікативних умінь, здатності до саморегуляції, до особистісного і професійного саморозвитку. Перспективи подальших досліджень передбачаємо в розробці критерію оцінювання та методів формування психологічної компетентності педагогів вищої школи.

Література

1. Головань М. С. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу / М. С. Головань // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. – Ялта: РВВ КГУ, 2014. – Вип. 44. – Ч. 3. – С. 79–88.
2. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти: [текст] підручник / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 288 с.

УДК 378:796.071.4

Мосейчук Ю. Ю.

ПОТЕНЦІАЛ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Здоров'я є однією із фундаментальних та поліаспектних категорій усього людського буття, а тому має бути найважливішим пріоритетом як у суспільстві, так і в освітньому процесі усіх навчальних закладів. Вимога сучасності щодо підготовки конкурентоздатних педагогів у вищих педагогічних навчальних закладах робить проблему збереження і зміцнення здоров'я особливо актуальною. Нині першочерговим завданням є виховання ціннісного ставлення до здоров'я та формування культури здоров'я у майбутніх учителів, які здійснюватимуть фізичне виховання учнівської молоді.

Майбутні учителі фізичної культури повинні бути прикладом щодо ведення здорового способу життя, у них, у першу чергу, мають бути сформовані уміння

гармонійно поєднувати освітні, виховні та оздоровчі завдання із завданнями фізичного виховання і спорту, а також вони повинні заохочувати своїх вихованців до збереження та зміцнення здоров'я.

Відзначимо, що теоретичним та практичним питанням збереження та зміцнення здоров'я присвятили свої праці І. Гасюк, Т. Круцевич, А. Кухтій, Р. Раєвський, Б. Шиян та ін. Дисертаційні дослідження українських науковців А. Бабенка, М. Карченкової, К. Дроздової, Є. Жуковського, Л. Іванової, О. Тимошенка та ін. висвітлюють багатоманітні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у ВНЗ до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Нині науково аргументовано наявність тісного зв'язку між фізичною культурою та культурою здоров'я студентів ВНЗ, доведено, що теоретичні знання та практичні уміння й навички збереження здоров'я є надзвичайно вагомими у реалізації професійної діяльності майбутніми учителями фізичної культури.

Однак, у процесі дослідження було встановлено, що ґрунтовних наукових публікацій, які б висвітлювали потенціал акмеологічного підходу у формуванні культури здоров'я майбутніх учителів фізичної культури немає. Цей факт спонукав нас до написання статті. Отже, ми поставили собі за мету – проаналізувати сутність акмеологічного підходу на дослідити його потенціал у формуванні культури здоров'я майбутніх фахівців спеціальності «Середня освіта. Фізична культура».

У практичному аспекті для того, щоб максимально ефективно підготувати майбутнього вчителя фізичної культури, якому притаманний високий рівень культури здоров'я було прийнято рішення про впровадження в освітній процес акмеологічного підходу. Насамперед, ми виходили з позиції, що акмеологічний підхід відіграє вагомую роль у формуванні професіоналізму фахівців. Зокрема у розумінні С. Пальчевського [3] цей підхід зосереджений на осмислений пошук ефективних шляхів організації навчально-виховної діяльності студентів, що передбачає досягнення максимально можливого рівня («акме») теоретичної та практичної досконалості під час здобуття освіти у ВНЗ. Автором виокремлено основні ознаки високоосвіченого професіонала, які охоплюють: «компетентність і ерудованість; знання фундаментальних праць у різних галузях; умілість у використанні зарубіжних джерел і досвіду; самоосвіта, високий рівень розвитку рефлексії у діяльності, самоорганізація і самоконтроль [3, с. 300]. Відзначимо що виокремлені ознаки повною мірою стосуються і майбутніх учителів фізичної культури, які ще під час навчання у ВНЗ мають опанувати високий рівень культури здоров'я.

Подібну позицію щодо вагомості акмеологічного підходу декларує у своїй публікації О. Дубасенюк [1]. Так, авторка наголошує на тому, що акмеологічний підхід синтезує у собі дослідницькі стратегії з позицій: «системного підходу до вивчення освітніх систем; цілісного підходу до вивчення особистості професіонала; теорії функціональних систем, системо утворюючим чинником у якій виступає кінцевий результат входження у нове середовище навчання» [1, с. 20].

При правильній організації освітнього процесу у ВНЗ розвиток професійної спрямованості полягає в розгортанні потреби від елементарних форм до все більш складних; від однобічного, слабкого інтересу до професійної діяльності та до більш глибокої, стійкої, складної потреби. Такий розвиток потреби обумовлює, на думку Л. Гапоненко [2], зміну особистісного змісту й у кінцевому рахунку підвищення рівня професійної спрямованості.

Основними психологічними механізмами професійної спрямованості студентів у контексті формування культури здоров'я повинні виступати складна багаторівнева структура мотивів, цінностей, особистісних змістів, здібностей, що визначають професійно важливі якості та риси. Таким чином, ми прийшли до усвідомлення того,

що майбутнім учителям фізичної культури для формування високого рівня культури здоров'я необхідно володіти певними рисами, а саме: ентузіазмом, старанністю, дисциплінованістю, здатністю до критики і самокритики. Майбутній учитель повинен з ентузіазмом ставитися до збереження і зміцнення власного здоров'я, на першому місці повинні стояти інтереси тієї справи по збереженню і зміцненню здоров'я, яку розпочато. Старанність передбачає вироблену здатність до тривалої і ретельної діяльності, адже ідеї культури здоров'я вимагають доскіпливої розробки, перш ніж їх реалізовувати. Дисциплінованість передбачає розвинуту здатність розподіляти свій час, дотримуватися визначеного плану у вивченні теоретичних аспектів збереження і зміцнення здоров'я, а також системно використовувати прийоми наукової організації праці. Здатність до критики і самокритики як особистісна риса зумовлена тим, що справжній прогрес у розв'язанні проблеми формування високого рівня культури можливий тільки тоді, коли кожен студент розпочне з ґрунтового критичного вивчення результатів своєї роботи, а також навчиться критично відноситися до самого себе, усвідомить свої власні помилки і недоліки у роботі по збереженню і зміцненню здоров'я.

Акмеологічний підхід, на нашу думку максимально сприяє самореалізації студентів та стає основним чинником, який супроводжує їхній розвиток під час навчання, допомагає у формуванні ціннісних орієнтацій та стратегічних напрямків особистісного і професійного вдосконалення, а також стимулює самовдосконалення. Ми переконані у тому, що саме на такий високий рівень мають бути орієнтовані майбутні вчителі фізичної культури, які готуються до роботи в освітніх закладах. Вважаємо, що акмеологічний підхід у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури допоможе забезпечити належні умови для творчого розвитку майбутнього фахівця та досягнути практичних результатів у збереженні та зміцненні здоров'я.

Впровадження акмеологічного підходу має бути спрямоване на:

– вивчення мікро-акме студентів для стимулювання досягнення особистісних вершин під час вивчення навчальних дисциплін «Загальна теорія здоров'я» (4 кредити, 7 семестр), «Основи здорового способу життя» (4 кредити, 8 семестр)) у бакалавраті та у магістратурі («Наукові засади здорового способу життя» (3 кредити, 2 семестр), «Основи оздоровчого харчування» (2 кредити, 3 семестр);

– оновлення змісту професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури на основі цілісності та інтегративності;

– створення акмеологічного розвивального середовища, яке б стимулювало студентів на досягнення успіху в діяльності по формуванню високого рівня культури здоров'я.

Таким чином, можемо констатувати, що акмеологічний підхід вважаємо як один із найбільш вагомих, який має реальний позитивний вплив на формування у студентів спеціальності «Середня освіта. Фізична культура» високого рівня культури здоров'я ще під час навчання у ВНЗ.

Література

1. Дубасенюк О. А. Фундаментальна акмеологія: засади вдосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів / О. А. Дубасенюк // Акмеологія в Україні : наукове видання. – №1, 2010. – С. 18–26.
2. Гапоненко Л. Розвиток рефлексії як психологічного механізму корекції професійної поведінки у педагогічному спілкуванні / Л. Гапоненко // Рідна школа, 2002. – №4. – С. 14–16.
3. Пальчевський С. С. Акмеологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С. С. Пальчевський. – Київ : Кондор, 2008. – 398 с.